

Pamatnostādnes

Pamatnostādnes 04/2021 par rīcības kodeksiem kā nosūtīšanas instrumentiem

Versija 2.0

Pieņemtas 2022. gada 22. februārī

Versiju hronoloģija

Versija 2.0	2022. gada 22. februāris	Pamatnostādņu pieņemšana pēc sabiedriskās apspriešanas
Versija 1.0	2021. gada 7. jūlijs	Pamatnostādņu pieņemšana sabiedriskajai apspriešanai

KOPSAVILKUMS

Vispārīgās datu aizsardzības regulas (VDAR) 46. pantā ir noteikts, ka pārziņiem/apstrādātājiem ir jāsniedz atbilstošas garantijas attiecībā uz personas datu nosūtīšanu uz trešajām valstīm vai starptautiskajām organizācijām. VDAR nosaka dažādas atbilstošas garantijas, ko organizācijas saskaņā ar 46. pantu var izmantot, lai noteiktu ietvaru datu nosūtīšanai uz trešajām valstīm, tai skaitā paredz rīcības kodeksus kā jaunu nosūtīšanas mehānismu (40. panta 3. punkts un 46. panta 2. punkta e) apakšpunkts). Saskaņā ar 40. panta 3. punktu tad, ja rīcības kodeksu ir apstiprinājusi kompetentā uzraudzības iestāde, un Komisija to ir noteikusi par vispārēji piemērojamu Savienībā, to var ievērot un izmantot arī trešajās valstīs esoši pārziņi vai apstrādātāji, uz kuriem neattiecas VDAR, lai nodrošinātu atbilstošas garantijas datiem, ko nosūta uz trešajām valstīm. Saskaņā ar 40. panta 3. punktu šādiem pārziņiem un apstrādātājiem, izmantojot līgumiskus vai citus juridiski saistošus instrumentus, jāuzņemas saistošas un īstenojamas saistības piemērot kodeksā minētās atbilstošās garantijas, arī attiecībā uz datu subjektu tiesībām. Šajās pamatnostādnēs ir noteikti elementi, kas būtu jāietver šādās saistībās.

Jāmin arī, ka pārziņi/apstrādātāji, uz kuriem attiecas VDAR (t. i., datu nosūtītāji), var pajauties uz kodeksu, kas paredzēts datu nosūtīšanai uz trešo valsti, lai izpildītu savus VDAR noteiktos pienākumus saistībā ar datu nosūtīšanu uz trešajām valstīm, bez nepieciešamības šādiem pārziņiem/apstrādātājiem pašiem ievērot šādu kodeksu.

Attiecībā uz nosūtīšanai paredzēto kodeksu saturu, rīcības kodeksā, lai nodrošinātu atbilstošas garantijas 46. panta nozīmē, būtu jāpievēršas no VDAR izrietošajiem galvenajiem principiem, tiesībām un pienākumiem, kas attiecas uz pārziņiem/apstrādātājiem, kā arī garantijām, kas attiecas tieši uz konkrētajiem nosūtīšanas apstākļiem (piemēram, uz tālākas nosūtīšanas jautājumu, tiesību normu kolīziju trešajā valstī). Ņemot vērā garantijas, ko nodrošina jau pastāvošie VDAR 46. pantā paredzētie nosūtīšanas instrumenti, un lai nodrošinātu konsekventu aizsardzības līmeni, kā arī ņemot vērā ES Tiesas nolēmumu lietā *Schrems II*¹, pamatnostādnēs ir sniegts kontrolsaraksts ar elementiem, kas ir jāietver nosūtīšanai paredzētā rīcības kodeksā.

Rīcības kodeksu sākotnēji var sagatavot kā kodeksu, kurā ir tikai precizēts, kā piemērojama VDAR, saskaņā ar 40. panta 2. punktu ("VDAR kodekss") vai kā kodeksu, kas ir arī nosūtīšanai paredzēts kodekss, saskaņā ar 40. panta 3. punktu. Līdz ar to, atkarībā no kodeksa sākotnējā tvēruma un satura to var būt nepieciešamība grozīt, lai tajā būtu iekļauti visi iepriekš minētie elementi, ja kodeksu paredzēts izmantot par nosūtīšanas instrumentu.

Šajās pamatnostādnēs, kas papildina EDAK Pamatnostādnes 1/2019 attiecībā uz rīcības kodeksiem un pārraudzības struktūrām saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679, ir sniegti skaidrojumi par to, kādi uzdevumi jāveic dažādajiem dalībniekiem, kas ir iesaistīti tāda kodeksa izstrādē, kurš izmantojams par nosūtīšanas instrumentu, un ar plūsmas diagrammām izskaidrots kodeksa pieņemšanas process.

¹ Tiesas (virspalāta) 2020. gada 16. jūlija spriedums *Data Protection Commissioner/Facebook Ireland Limited un Maximilian Schrems*.

Satura rādītājs

Versiju hronoloģija	2
KOPSAVILKUMS	3
1 PAMATNOSTĀDŅU MĒRĶIS.....	5
2 KAS IR RĪCĪBAS KODEKSI KĀ NOSŪTĪŠANAS INSTRUMENTI.....	5
3 KAS BŪTU JĀBŪT RĪCĪBAS KODEKSĀ KĀ NOSŪTĪŠANAS INSTRUMENTĀ.....	7
4 KĀDI DALĪBNIEMI IR IESAISTĪTI TĀDA KODEKSA IZSTRĀDĒ, KURU PAREDZĒTS IZMANTOT PAR NOSŪTĪŠANAS INSTRUMENTU, UN KĀDI IR TO UZDEVUMI.....	9
4.1 Kodeksa izstrādātājs.....	9
4.2 Pārraudzības struktūra	9
4.3 Uzraudzības iestādes.....	10
4.4 EDAK.....	10
4.5 Komisija	10
5 NOSŪTĪŠANAI PAREDZĒTA RĪCĪBAS KODEKSA PIENĒMŠANAS PROCESS.....	10
6 KĀDAS GARANTIJAS JĀPAREDZ KODEKSĀ	11
6.1 Saistošas un īstenojamas saistības, kas jāizpilda.....	11
6.2 Nosūtīšanai paredzētā rīcības kodeksā iekļaujamo elementu kontrolsaraksts	13
1. pielikums. NOSŪTĪŠANAI PAREDZĒTA RĪCĪBAS KODEKSA PIENĒMŠANAS PLŪSMAS DIAGRAMMA .	15
a. Nosūtīšanai paredzēta starpvalstu kodeksa pieņemšana	15
b. Grozījumi starpvalstu kodeksā, kas izmantojams par nosūtīšanai paredzētu kodeksu	15

Eiropas Datu aizsardzības kolēģija

Ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (turpmāk "VDAR") 70. panta 1. punkta e) apakšpunktu,

ņemot vērā EEZ līgumu un jo īpaši tā XI pielikumu un 37. protokolu, kas grozīts ar EEZ Apvienotās komitejas 2018. gada 6. jūlija Lēmumu Nr. 154/2018²,

ņemot vērā Reglamenta 12. un 22. punktu,

IR PIENĒMUSI ŠĪS PAMATNOSTĀDNES.

1 PAMATNOSTĀDŅU MĒRĶIS

1. Šo pamatnostādņu mērķis ir precizēt, kā piemērojams VDAR 40. panta 3. punkts attiecībā uz rīcības kodeksiem kā atbilstošām garantijām personas datu nosūtīšanai uz trešajām valstīm saskaņā ar VDAR 46. panta 2. punkta e) apakšpunktu. To mērķis ir arī sniegt praktiskas norādes, tai skaitā par šādu rīcības kodeksu saturu, to pieņemšanas procesu un iesaistītajiem dalībniekiem, kā arī izpildāmajām prasībām un garantijām, kas jāparedz nosūtīšanas rīcības kodeksā.
2. Šīm pamatnostādnēm būtu arī jākalpo par skaidru atsaucis dokumentu visām uzraudzības iestādēm un kolēģijai un jāpalīdz Eiropas Komisijai (turpmāk "Komisija") konsekventi izvērtēt kodeksus un racionalizēt novērtēšanas procesā ietvertās procedūras. Tām būtu arī jāpalielina pārredzamība, nodrošinot, ka kodeksu izstrādātāji, kas vēlas lūgt apstiprinājumu rīcības kodeksam, kuru paredzēts izmantot par nosūtīšanas instrumentu (turpmāk "nosūtīšanai paredzēts(-i) kodekss(-i)"), pilnībā pārzina procesu un saprot formālās prasības, kā arī attiecīgās obligātās prasības, kas jāievēro, lai izveidotu šādu rīcības kodeksu.
3. Šīs pamatnostādes papildina EDAK Pamatnostādes 1/2019 attiecībā uz rīcības kodeksiem un pārraudzības struktūrām saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679, ar kurām ir noteikts vispārīgais ietvars rīcības kodeksu pieņemšanai (turpmāk "Pamatnostādes 1/2019"). Pamatnostādnēs 1/2019 izklāstītie apsvērumi, jo īpaši par atbilstību, iesniegšanu un apstiprināšanas kritērijiem, ir jāņem vērā arī, sagatavojot nosūtīšanai paredzētus kodeksus.

2 KAS IR RĪCĪBAS KODEKSI KĀ NOSŪTĪŠANAS INSTRUMENTI

4. VDAR 46. pantā ir noteikts, ka pārziņiem/apstrādātājiem ir jāsniedz atbilstošas garantijas attiecībā uz personas datu nosūtīšanu uz trešajām valstīm vai starptautiskām organizācijām.
5. Šajā saistībā VDAR nosaka dažādas atbilstošas garantijas, ko organizācijas saskaņā ar 46. pantu var izmantot, lai noteiktu ietvaru datu nosūtīšanai uz trešajām valstīm, tai skaitā paredz rīcības kodeksus kā jaunu nosūtīšanas mehānismu (40. panta 3. punkts un 46. panta 2. punkta e) apakšpunkts). Sakarā ar šo, saskaņā ar 40. panta 3. punktu tad, ja kompetentā uzraudzības iestāde (turpmāk "kompetentā

² Atsauces uz "dalībvalstīm" šajā dokumentā būtu jāsaprot kā atsauces uz "EEZ dalībvalstīm".

UI”) rīcības kodeksu ir apstiprinājusi un Komisija to ir noteikusi par vispārēji piemērojamu Savienībā, to var ievērot un izmantot arī trešajās valstīs esoši pārzīņi vai apstrādātāji, uz kuriem neattiecas VDAR, lai nodrošinātu atbilstošas garantijas datiem, ko nosūta uz trešajām valstīm. Saskaņā ar 40. panta 3. punktu šādiem pārzīņiem un apstrādātājiem, izmantojot līgumiskus vai citus juridiski saistošus instrumentus, jāuzņemas saistošas un īstenojamas saistības piemērot kodeksā minētās atbilstošās garantijas, arī attiecībā uz datu subjektu tiesībām.

6. Kā norādīts 40. panta 2. punktā, rīcības kodeksus var sagatavot apvienības vai citas struktūras, kas pārstāv pārzīņu vai apstrādātāju (kodeksu izstrādātāju) kategorijas. Kā norādīts Pamatnostādnēs 1/2019, kodeksu izstrādātāji varētu būt šādi (uzskaitījums nav izsmeļošs): tirdzniecības un pārstāvniecības apvienības, nozaru organizācijas, akadēmiskas organizācijas un interešu grupas. Saskaņā ar iepriekš minētajām pamatnostādnēm, kodeksus, kas ir paredzēti nosūtīšanai, varētu izstrādāt, piemēram, nozari pārstāvošas struktūras (piem., apvienība/federācija no banku un finanšu, apdrošināšanas nozares), vai arī tos varētu sagatavot atsevišķām nozarēm, kam ir kopīga apstrādes darbība ar vienādām apstrādes iezīmēm un vajadzībām (piem., cilvēkresursu kodekss, ko sagatavojusi cilvēkresursu speciālistu apvienība/federācija, vai kodekss par bērnu datiem). Tādējādi, šādi kodeksi pārzīņiem un apstrādātājiem trešajās valstīs, kuri saņem datus saskaņā ar kodeksu, dotu iespēju noteikt ietvaru šādai nosūtīšanai, vienlaikus, labāk apzinot īpašas apstrādes prasības, kas raksturīgas viņu nozarei vai kopīgajām apstrādes darbībām. Līdz ar to, šie kodeksi varētu būt labāk pielāgots instruments nekā citi nosūtīšanas mehānismi, kas ir pieejami saskaņā ar 46. pantu. Rīcības kodeksi, kas izmantojami par nosūtīšanas instrumentiem, jo īpaši dos attiecīgam pārzīnim vai apstrādātājam trešajā valstī iespēju sniegt tādas atbilstošas garantijas vairākkārtējai datu nosūtīšanai uz trešo valsti, kuras attiecas uz konkrētu nozari vai datu apstrādes darbību. Turklāt vienībām, kas izmanto rīcības kodeksus, nav jāpieder pie vienas un tās pašas grupas, lai tās varētu noteikt ietvaru datu nosūtīšanai (atšķirībā no saistošajiem uzņēmumu noteikumiem (SUN)).
7. Jāmin arī, ka pārzīņi/apstrādātāji, uz kuriem attiecas VDAR (t. i., datu nosūtītāji), var izpildīt savus VDAR noteiktos pienākumus saistībā ar datu nosūtīšanu uz trešajām valstīm, ļaujoties uz kodeksu, kas paredzēts datu nosūtīšanai un ko ievēro datu saņēmējs trešajā valstī, paši neievērojot šo kodeksu. Tāpēc nosūtīšanai paredzēts kodekss varētu noteikt ietvaru datu sūtīšanai no pārzīņiem/apstrādātājiem, kas neievēro minēto rīcības kodeksu, trešajā valstī esošiem pārzīņiem/apstrādātājiem, kas ievēro minēto rīcības kodeksu, ar noteikumu, ka saistošā instrumentā ir ietverta apņemšanās pildīt rīcības kodeksā noteiktos pienākumus, apstrādājot nosūtītos datus, īpaši pienākumus attiecībā uz datu subjektu tiesībām. Tas nozīmē, ka datu saņēmējam trešajā valstī ir jāievēro nosūtīšanai paredzētais kodekss, savukārt, datu nosūtītājiem, uz ko attiecas VDAR, šāds kodekss nav obligāti jāievēro. Uzņēmumu grupas, kas nosūta datus no VDAR darbības jomā esošām vienībām, tādām vienībām, kuras atrodas ārpus EEZ, arī var izmantot rīcības kodeksu par nosūtīšanas instrumentu, ja ārpus EEZ esošās vienības ievēro minēto kodeksu, kas paredzēts nosūtīšanai, un ir uzņēmumā saistošas un īstenojamas saistības, kas attiecas uz datu nosūtīšanu.

1. piemērs³. Uzņēmuma “XYZ” galvenais birojs atrodas Itālijā, bet filiāles uzņēmumi — Vācijā, Nīderlandē, Spānijā un Beļģijā. Grupas lietoto IT rīku pārvaldīšanai uzņēmums “XYZ” izmanto pakalpojumus, ko sniedz trešajā valstī esošs mākoņpakalpojumu sniedzējs, kurš nav pārstāvēts ES. Datu apstrāde, kas tiek veikta saistībā ar IT rīku izmantošanu, ietver datu nosūtīšanu no uzņēmuma “XYZ” un tā filiāles uzņēmumiem mākoņpakalpojumu sniedzējam datu uzglabāšanas nolūkā. Tā kā trešajā valstī esošais mākoņpakalpojumu sniedzējs ievēro saskaņā ar 40. panta 5. punktu

³ Šis piemērs neskar EDAK leteikumus 01/2020 pasākumiem, kas papildina nosūtīšanas rīkus.

apstiprinātu rīcības kodeksu, kas izmantojams par instrumentu ar mākoņpakalpojumiem saistītai datu nosūtīšanai, ietvaru datu plūsmām no uzņēmuma “XYZ” un tā filiāles uzņēmumiem mākoņpakalpojumu sniedzējam var noteikt ar rīcības kodeksu, ko ievēro mākoņpakalpojumu sniedzējs. Šajā gadījumā šķiet piemērotāk, ka mākoņpakalpojumu sniedzējs izmanto rīcības kodeksu, nevis citus datu nosūtīšanas instrumentus, piemēram, saistošus uzņēmuma noteikumus, ciktāl rīcības kodeksā nav prasīts, lai pārzinis/apstrādātājs, kas darbojas kā datu saņēmējs, atrastos EEZ, savukārt uzņēmumu grupai, kas vēlas izmantot saistošos uzņēmuma noteikumus, ir jāatrodas EEZ. Rīcības kodeksam ir arī tāda priekšrocība, ka ar šo vienu instrumentu var aptvert vairākkārtēju datu nosūtīšanu — atšķirībā no (pilnībā) līgumiskiem risinājumiem, tādiem kā līguma standartklauzulas.

8. Nosūtīšanai paredzēts kodekss varētu noteikt ietvaru arī datu nosūtīšanai no pārziņiem/apstrādātājiem, uz kuriem attiecas VDAR, trešajā valstī esošiem pārziņiem/apstrādātājiem, kas ievēro to pašu nosūtīšanai paredzēto rīcības kodeksu, tad, ja, kā paskaidrots iepriekš, saistošā instrumentā ir iekļauta apņemšanās izpildīt rīcības kodeksā noteiktos pienākumus, arī tos, kas attiecas uz VDAR paredzētajām datu subjektu tiesībām.

2. piemērs. Apvienība, kura pārstāv tādu pārziņu/apstrādātāju kategorijas, kas ir iesaistīti viena veida pētniecības darbībās veselības aprūpes nozarē, kuru ietvaros tiek regulāri sūtīti dati trešajā valstī esošiem pārziņiem/apstrādātājiem, izstrādā rīcības kodeksu, ko paredzēts izmantot arī par nosūtīšanas instrumentu. Attiecīgie pārziņi/apstrādātāji EEZ ievēro šo rīcības kodeksu, ko ievēro arī trešajā valstī esošie pārziņi/apstrādātāji. Pētniecības darbību ietvaros veiktajai datu nosūtīšanai trešajā valstī esošiem pārziņiem/apstrādātājiem ietvaru var noteikt ar šo rīcības kodeksu.

9. Tā kā attiecīgās vienības ar šiem nosūtīšanai paredzētajiem kodeksiem, visticamāk, noteiks ietvaru datu nosūtīšanai no vairāk nekā vienas dalībvalsts un tā kā šiem rīcības kodeksiem vajadzētu būt vispārēji piemērojamiem saskaņā ar VDAR 40. panta 9. punktu, tie būtu atzīstami par starpvalstu kodeksiem, kas definēti Pamatnostādnēs 1/2019⁴.

3 KAS BŪTU JĀSATUR RĪCĪBAS KODEKSAM KĀ NOSŪTĪŠANAS INSTRUMENTAM

10. Kā izklāstīts iepriekš, nosūtīšanai paredzēts rīcības kodekss ir viens no instrumentiem, ko organizācijas, kuras veic konkrētas datu apstrādes darbības, piemēram, darbības konkrētā nozarē vai kopīgu apstrādes darbību ar vienādām apstrādes iezīmēm un vajadzībām, var izmantot, lai saskaņā ar 46. pantu nodrošinātu atbilstošas garantijas saistībā ar personas datu nosūtīšanu uz trešo valsti.
11. Turklāt 40. panta 3. punkta noteikumi, kuros ir minēts, ka nosūtīšanai paredzētos kodeksus var ievērot pārziņi/apstrādātāji, uz kuriem neattiecas VDAR saskaņā ar 3. pantu, liecina, ka nosūtīšanai paredzētie kodeksi ir daļēji vai pilnībā paredzēti konkrētāk trešo valstu pārziņiem/apstrādātājiem. Līdz ar to, kā norādījusi EDAK, vienam no nosūtīšanai paredzēta kodeksa mērķiem vajadzētu būt izklāstīt noteikumus, kas būs jāievēro trešās valsts pārzinim/apstrādātājam (datu saņēmējam), lai nodrošinātu,

⁴ “Starpvalstu kodekss” ir kodekss, kas aptver apstrādes darbības vairāk nekā vienā dalībvalstī. Sk. Pamatnostādņu 1/2019 1. pielikumu “Atšķirība starp valstu un starpvalstu kodeksiem”.

ka personas dati, kad tos apstrādā attiecīgais trešās valsts pārzinis/apstrādātājs (t. i., datu saņēmējs), tiek pienācīgi aizsargāti atbilstoši VDAR V nodaļas prasībām.

12. Tas nozīmē, lai nodrošinātu atbilstošas garantijas 46. panta nozīmē, kodeksam būtu jāsaturs šādi elementi:
 - pamatprincipi, tiesības un pienākumi, kas saskaņā ar VDAR ir piemērojami pārziņiem/apstrādātājiem, kā arī
 - garantijas, kas ir saistītas ar konkrētajiem nosūtīšanas apstākļiem (piemēram, tālākas nosūtīšanas jautājumu, tiesību normu kolīziju trešajā valstī).
13. Šī sakarā, ir vērts minēt, ka rīcības kodeksu sākotnēji var sagatavot kā kodeksu, kurā ir tikai precizēts, kā piemērojama VDAR, saskaņā ar 40. panta 2. punktu ("VDAR kodekss") vai kā kodeksu, kas ir arī nosūtīšanai paredzēts kodekss, saskaņā ar 40. panta 3. punktu. Līdz ar to, atkarībā no kodeksa sākotnējā tvēruma un satura tas var būt jāgroza, lai tajā būtu iekļauti visi iepriekš minētie elementi, ja kodeksu paredzēts izmantot par nosūtīšanas instrumentu.

3. piemērs. ES mēroga apvienība "ABC", kurā apvienojušās organizācijas, kas darbojas tiešās tirgvedības nozarē, ir pieņēmusi rīcības kodeksu, kura mērķis ir precizēt, kā šajā nozarē apstrādes darbībās ir piemērojams VDAR paredzētais pārredzamības princips un ar to saistītās prasības. Apvienība vēlas izmantot šo rīcības kodeksu par instrumentu, ar ko nosaka ietvaru datu nosūtīšanai ārpus EEZ. Šis rīcības kodekss ir par pārredzamības principu, tādējādi, lai šis kodekss tiktu apstiprināts par nosūtīšanai paredzētu kodeksu, tas būtu jāgroza, lai tas ietvertu arī atbilstošās garantijas, kas nepieciešamas personas datu starptautiskai nosūtīšanai, visus pamatprincipus un galvenās prasības, kas izriet no VDAR (un attiecas uz citiem jautājumiem, nevis pārredzamību), un garantijas, kas attiecas tieši uz konkrētajiem nosūtīšanas apstākļiem.

14. Katrā ziņā saskaņā ar skaidrojumiem, ko EDAK sniegusi Pamatnostādņēs 1/2019, visi iepriekš minētie elementi, kas nodrošina atbilstošas garantijas, kodeksā jāizklāsta tā, lai veicinātu to efektīvu piemērošanu un precizētu, kā tie praksē ir piemērojami konkrētajai apstrādes darbībai vai nozarei⁵.
15. Šo pamatnostādņu 6. iedaļā ir sniegts un izskaidrots kontrolosaraksts ar elementiem, kas jāiekļauj nosūtīšanai paredzētā kodeksā, lai varētu uzskatīt, ka tas sniedz atbilstošas garantijas.

⁵ Sk. Pamatnostādņu 1/2019 6. iedaļu.

4 KĀDI DALĪBNIIEKI IR IESAISTĪTI TĀDA KODEKSA IZSTRĀDĒ, KURU PAREDZĒTS IZMANTOT PAR NOSŪTĪŠANAS INSTRUMENTU, UN KĀDI IR TO UZDEVUMI

4.1 Kodeksa izstrādātājs

16. Kodeksa izstrādātājs ir vienība, apvienība/federācija vai cita struktūra, kas sagatavo nosūtīšanai paredzētu rīcības kodeksu vai groza apstiprinātu VDAR kodeksu, lai to varētu izmantot par nosūtīšanas instrumentu, un iesniedz to kompetentajai UI apstiprināšanai⁶.

4.2 Pārraudzības struktūra

17. Tāpat kā visiem pārējiem rīcības kodeksiem, arī nosūtīšanai paredzētajam kodeksam ir jānosaka pārraudzības struktūra, kas jāakreditē kompetentajai UI saskaņā ar 41. pantu. Tās uzdevums ir uzraudzīt, vai trešās valsts pārzini/apstrādātāji, kas apņēmušies ievērot šādu kodeksu, ievēro kodeksā izklāstītos noteikumus⁷.
18. Tā kā nosūtīšanai paredzētie rīcības kodeksi ir vērsti arī vai tieši uz trešās valsts pārziniem/apstrādātājiem, jāraugās, lai pārraudzības struktūras spētu efektīvi pārraudzīt kodeksa ievērošanu, kā noteikts Pamatnostādņēs 1/2019. Pārraudzības struktūras, kas rīkojas nosūtīšanas kodeksu ietvaros, varētu atrasties vai nu tikai EEZ, vai arī ārpus EEZ, ja vien attiecīgajai pārraudzības struktūrai ir struktūrvienība EEZ. Tādā gadījumā pārraudzības struktūras struktūrvienība EEZ ir tā struktūrvienība, kurā atrodas pārraudzības struktūras galvenais birojs, vai arī vieta, kur tiek pieņemti galīgie lēmumi par pārraudzības darbībām, turklāt EEZ vienībai ir jāspēj kontrolēt pārraudzības struktūras vienības ārpus EEZ un pierādīt tās pilnīgu pārskatatbildību par visiem lēmumiem un rīcību (tai skaitā uzņemas atbildību par jebkādiem pārkāpumiem).
19. Papildus tam EEZ esoša pārraudzības struktūra var uzticēt savu darbību veikšanu ārējai vienībai, kas atrodas ārpus EEZ un rīkojas tās vārdā, ar noteikumu, ka minētajai vienībai ir rīcības kodeksā un akreditācijas prasībās prasītā kompetence un speciālās zināšanas un ka EEZ pārraudzības struktūra spēj efektīvi kontrolēt pakalpojumus, ko sniedz nolīgta vienība, un saglabā pilnvaras pieņemt lēmumus par pārraudzības darbībām. Lai nodrošinātu atbilstību šīm akreditācijas prasībām gadījumos, kad pārraudzības struktūra slēdz apakšlīgumus par daļu no saviem uzdevumiem, pārraudzības struktūra saskaņā ar Eiropas Savienības tiesībām izveido līgumu vai jebkuru citu juridisku aktu, kas apakšlīguma slēdzējam attiecībās ar pārraudzības struktūru uzliek tādas saistības, kuras nodrošina, ka visi uzdevumi, par ko noslēgts apakšlīgums, atbilst VDAR prasībām. Apakšlīgumu slēgšana nenozīmē, ka pienākumi tiek deleģēti — pārraudzības struktūra vienmēr paliek atbildīga uzraudzības iestādes priekšā par pārraudzības atbilstību rīcības kodeksam. Pārraudzības struktūra nodrošina, ka visi apakšuzņēmēji ievēro šajā akreditācijas prasību dokumentā izklāstītās prasības, īpaši prasības par neatkarību, interešu konflikta neesamību un lietpratību. Pārraudzības struktūra ar apakšuzņēmējiem parakstītajā līgumā ietver īpašu klauzulu, kas nodrošina to personas datu konfidencialitāti, kas attiecīgā gadījumā varētu tikt izpausti apakšuzņēmējam pārraudzības uzdevumu izpildes laikā, un ievieš atbilstošas garantijas attiecībā uz gadījumiem, kad šādi personas dati tiek nosūtīti tās apakšuzņēmējiem.

⁶ Sīkāku informāciju par prasībām, ko piemēro kodeksa izstrādātājam, skatiet kodeksa izstrādātāja definīcijā Pamatnostādņu 1/2019 2. un 5.3. iedaļā.

⁷ Sīkāku informāciju par nepieciešamību noteikt pārraudzības struktūru rīcības kodeksa ietvaros skatiet Pamatnostādņu 1/2019 11. un 12. iedaļā.

4.3 Uzraudzības iestādes

20. Saskaņā ar 40. panta 5. punktu kompetentās UI uzdevums ir apstiprināt nosūtīšanai paredzētā rīcības kodeksa vai tā grozījumu projektu, lai to varētu izmantot par nosūtīšanas instrumentu, un akreditēt kodeksa ietvaros noteikto pārraudzības struktūru, ņemot vērā papildu akreditācijas prasības, kas saistītas ar nosūtīšanai paredzētiem rīcības kodeksiem.

4.4 EDAK

21. Saskaņā ar 40. panta 7. punktu un 64. panta 1. punkta b) apakšpunktu EDAK tiek lūgts sniegt atzinumu par projektu UI lēmumam, ar ko paredzēts apstiprināt nosūtīšanai paredzētu kodeksu vai rīcības kodeksa grozījumu, lai to varētu izmantot arī par nosūtīšanas instrumentu⁸.

4.5 Komisija

22. Kā norādīts 40. panta 9. punktā, Komisija, pieņemot īstenošanas aktu, var nolemt, ka nosūtīšanai paredzēts un UI apstiprināts kodekss ir vispārēji piemērojams Savienībā. Datu nosūtīšanas ietvaru var noteikt tikai ar tādiem kodeksiem, kas atzīti par vispārēji piemērojamiem Savienībā.

5 NOSŪTĪŠANAI PAREDZĒTA RĪCĪBAS KODEKSA PIEŅEMŠANAS PROCESS

23. No 40. panta 5. un 9. punkta izriet, ka nosūtīšanai paredzētu kodeksu var pieņemt tikai tad, kad EEZ esoša kompetenta UI to ir apstiprinājusi un pēc tam Komisija ar īstenošanas aktu to ir atzinusi par vispārēji piemērojamu Savienībā.
24. Kā norādīts 2. iedaļā iepriekš, tā kā pārziņi/apstrādātāji ar nosūtīšanai paredzētiem kodeksiem, visticamāk, noteiks ietvaru datu nosūtīšanai no vairāk nekā vienas dalībvalsts, tie būtu atzīstami par starpvalstu kodeksiem un tiem būtu jāpiemēro starpvalstu kodeksu apstiprināšanas procedūra, tostarp jāsaņem EDAK atzinums, kā norādīts Pamatnostādņu 1/2019 8. iedaļā un 4. pielikumā⁹. Praksē, kad apvienība/federācija vai cita struktūra plāno pieņemt nosūtīšanai paredzētu rīcības kodeksu, var īstenoties dažādi scenāriji:
 - kodeksa projekts tiek iecerēts kā VDAR kodekss, un ir arī paredzēts, ka trešās valsts pārziņi/apstrādātāji to izmantos par nosūtīšanas instrumentu. Šāds kodeksa projekts vispirms būtu jāapstiprina kompetentajai UI atbilstoši starpvalstu kodeksu procedūrai, tostarp par to būtu jāsaņem kolēģijas atzinums, un pēc tam Komisijai būtu tas jāatzīst par vispārēji piemērojamu Savienībā saskaņā ar 40. panta 9. punktu. Pēc šo darbību pabeigšanas pārziņi/apstrādātāji trešajā valstī var sākt ievērot kodeksu un kodeksu var izmantot, lai nodrošinātu atbilstošas garantijas datu nosūtīšanai uz trešajām valstīm,
 - rīcības kodekss ir sākotnēji veidots un apstiprināts kā VDAR kodekss. Šādu kodeksu pēc tam paplašina, lai trešās valsts pārziņi/apstrādātāji to varētu izmantot arī par nosūtīšanas instrumentu. Kodeksa grozījums, kas attiecas uz datu nosūtīšanu, jāiesniedz kompetentajai UI apstiprināšanai saskaņā ar starpvalstu kodeksiem piemērojamo procedūru, kas ietver arī

⁸ Sk. EDAK dokumentu par rīcības kodeksu neformālas apspriešanas sesiju norises kārtību, https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_documentprocedurecodesconductsessions_lv.pdf.

⁹ Sk. Pamatnostādņu 1/2019 1. pielikumu "Atšķirība starp valstu un starpvalstu kodeksiem".

atzinuma saņemšanu no kolēģijas. Pēc tam Komisijai grozītais kodekss jāatzīst par vispārēji piemērojamu Savienībā saskaņā ar 40. panta 9. punktu, un tad trešajā valstī esoši pārzini/apstrādātāji var sākt ievērot šo kodeksu un izmantot to, lai nodrošinātu atbilstošas garantijas personas datu nosūtīšanai uz trešajām valstīm.

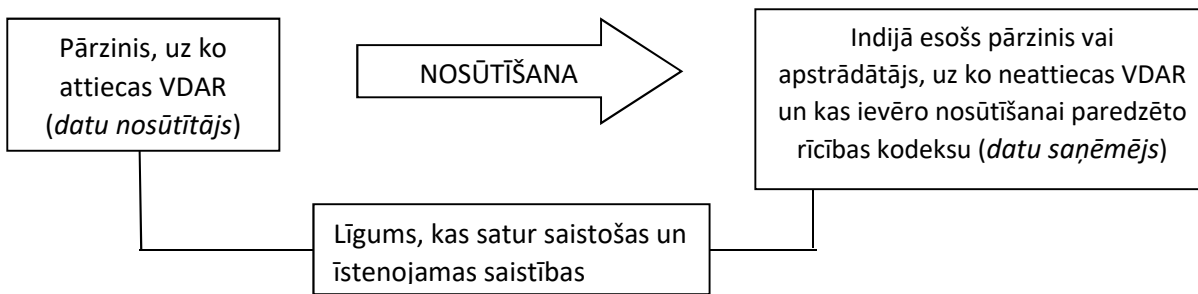
25. Pamatnostādņu pielikumā iekļautā plūsmas diagramma detalizēti attēlo procedūras posmus, kas jāīsteno, lai pieņemtu nosūtīšanai paredzētu rīcības kodeksu, atbilstoši iepriekš aprakstītajiem iespējamajiem scenārijiem.

6 KĀDAS GARANTIJAS JĀPAREDZ KODEKSĀ

6.1 Saistošas un īstenojamas saistības, kas jāizpilda

26. VDAR 40. panta 3. punktā ir noteikts, ka pārziniem un apstrādātājiem, uz kuriem neattiecas VDAR un kuri ievēro nosūtīšanai paredzētu kodeksu, ir, izmantojot līgumiskus vai citus juridiski saistošus instrumentus, jāuzņemas saistošas un īstenojamas saistības piemērot kodeksā minētās atbilstošās garantijas, tostarp un, jo īpaši, attiecībā uz datu subjektu tiesībām.
27. Kā norādīts VDAR, šādas saistības var uzņemties, izmantojot līgumu, un šis risinājums šķiet visvienkāršākais. Varētu izmantot arī citus instrumentus, ja vien pārzini/apstrādātāji, kas ievēro kodeksu, spēj pierādīt, ka šie citi līdzekļi ir saistoši un īstenojami.
28. Katrā ziņā instrumentam jābūt saistošam un īstenojamam saskaņā ar ES tiesībām, un tam vajadzētu būt arī saistošam un īstenojamam datu subjektiem kā ieinteresētajām trešajām personām.
29. Rīcības kodeksam kā nosūtīšanas instrumentam var būt dalībnieki, kas atrodas EEZ, kā arī dalībnieki, kas atrodas ārpus EEZ. Atšķirība starp kodeksa dalībniekiem, kas atrodas EEZ, un kodeksa dalībniekiem, kas atrodas ārpus EEZ, ir tāda, ka VDAR ir tieši piemērojama EEZ dalībniekiem, bet ne ārpus EEZ esošiem dalībniekiem (ja vien uz ārpus EEZ esošajiem dalībniekiem neattiecas VDAR 3. panta 2. punkts).
30. Jānodrošina, ka ārpus EEZ esošu kodeksa dalībnieku saistības nodrošināt "datu aizsardzību noteiktā līmenī" garantē, ka netiek pazemināts VDAR paredzētais datu aizsardzības līmenis. Tas ir priekšnosacījums viņu tiesībām piedalīties rīcības kodeksā kā nosūtīšanas instrumentā.
31. Šajā nolūkā trešajā valstī esošais pārzinis/apstrādātājs (t. i., datu saņēmējs) varētu noslēgt līgumu ar piemēram, vienību, kas nosūta datus saskaņā ar kodeksu (t. i., datu nosūtītāju). Praksē tas varētu izmantot jau noslēgtu līgumu, ja tāds ir (piem., pakalpojumu līgumu starp nosūtītāju un datu saņēmēju vai līgumu, kas jānoslēdz saskaņā ar VDAR 28. pantu, ja saņēmēji ir arī apstrādātāji), un tajā iekļaut saistošas un īstenojamās saistības. Tā vietā varētu arī izmantot atsevišķu līgumu, pievienojot nosūtīšanai paredzētajam kodeksam līguma paraugu, kas tad būtu jāparaksta, piemēram, pārziniem/apstrādātājiem trešajā valstī un visiem, kuri tiem nosūta datus.
32. Vajadzētu būt nodrošinātai iespējai izvēlēties vispiemērotāko variantu atkarībā no konkrētās situācijas.
33. Ja rīcības kodeksu ir paredzēts izmantot datu nosūtīšanai un tālākai nosūtīšanai no apstrādātāja apakšapstrādātājiem, līgumā par apstrādi, kas noslēgts starp apstrādātāju un tā pārzini, būtu arī jāiekļauj atsauce uz rīcības kodeksu un instrumentu, kurā ir paredzētas saistošas un īstenojamas saistības, ja tas ir iespējams.

Saistošas un īstenojamas datu saņēmēja saistības (piemērs)

34. Runājot vispārīgi, līgumā vai citā instrumentā ir jābūt noteiktam, ka pārzinis/apstrādātājs apņemas ievērot nosūtīšanai paredzētā kodeksa noteikumus, apstrādājot datus, kas saņemti saskaņā ar kodeksu. Līgumā vai citā instrumentā arī jāparedz mehānismus, ar ko var panākt šādu saistību izpildi, ja pārzinis/apstrādātājs tās neievēro, īpaši attiecībā uz to datu subjektu tiesībām, kuru dati tiek nosūtīti saskaņā ar kodeksu.
35. Kopumā, līgumā vai citā instrumentā būtu jāpievēršas šādiem jautājumiem:
- tam, ka datu subjektiem, kuru dati tiek nosūtīti saskaņā ar kodeksu, ir tiesības panākt kodeksa noteikumu izpildi kā ieinteresētajām trešajām personām,
 - atbildībai par kodeksa noteikumu pārkāpumiem, ko izdarījis kodeksa dalībnieks ārpus EEZ. Kodeksā iekļauj jurisdikcijas klauzulu, kurā norāda, ka tad, ja ārpus EEZ esošs kodeksa dalībnieks pārkāpj kodeksa noteikumus, datu subjekti var, atsaucoties uz savām ieinteresētās trešās personas tiesībām, iesniegt prasību — arī par kompensāciju — pret attiecīgo vienību EEZ uzraudzības iestādē un EEZ tiesā, kas atrodas datu subjekta pastāvīgās dzīvesvietas valstī. Ārpus EEZ esošais kodeksa dalībnieks piekrīt datu subjekta lēmumam tā rīkoties. Datu subjekti var arī iesniegt prasību, kura izriet no tā, kā datu saņēmējs ievēro rīcības kodeksu, pret datu nosūtītāju uzraudzības iestādē vai tiesā, kas atrodas datu nosūtītāja iedibināšanas vai datu subjekta pastāvīgās dzīvesvietas valstī. Šai atbildībai nevajadzētu skart mehānismus, kas īstenojami saskaņā ar kodeksu un dod pārraudzības struktūrai iespēju saskaņā ar kodeksu vērsties pret pārziniem/apstrādātājiem, nosakot tiem korektīvus pasākumus. Datu saņēmējam un datu nosūtītājam būtu arī jāpiekrīt, ka datu subjektu var pārstāvēt bezpeļņas struktūra, organizācija vai apvienība atbilstoši VDAR 80. panta 1. punkta nosacījumiem,
 - tam, ka datu nosūtītājam kā ieinteresētajai trešajai personai ir tiesības panākt kodeksa noteikumu izpildi pret kodeksa dalībnieku, kas darbojas kā saņēmējs,
 - datu saņēmēja pienākumam paziņot datu nosūtītājam un datu nosūtītāja uzraudzības iestādei par atklātajiem kodeksa pārkāpumiem, ko izdarījis tas pats kodeksa dalībnieks, kurš darbojas kā datu saņēmējs ārpus EEZ, un par visiem korektīvajiem pasākumiem, ko pārraudzības struktūra piemērojusi, reaģējot uz minētajiem pārkāpumiem.

6.2 Nosūtīšanai paredzētā rīcības kodeksā iekļaujamo elementu kontrolosaraksts

36. Ņemot vērā garantijas, ko nodrošina jau pastāvošie VDAR 46. pantā paredzētie nosūtīšanas instrumenti (piemēram, saistošie uzņēmuma noteikumi), un lai nodrošinātu konsekventu aizsardzības līmeni, kā arī ņemot vērā ES Tiesas nolēmumu lietā *Schrems II*¹⁰, EDAK uzskata, ka nosūtīšanai paredzētā rīcības kodeksā būtu jāiekļauj šādi elementi, lai varētu uzskatīt, ka kodekss sniedz atbilstošas garantijas:
- apraksts par nosūtīšanu, uz ko kodekss attiecināms (nosūtāmo datu veids, datu subjektu kategorijas, valstis),
 - apraksts par datu aizsardzības principiem, kas saskaņā ar kodeksu ir jāievēro (pārredzamība, godprātība un likumīgums, nolūka ierobežojumi, datu minimizēšana un precizitāte, datu glabāšanas ierobežojums, sensitīvu datu apstrāde, drošība, apstrādātājiem — pārziņa norādījumu ievērošana), ieskaitot noteikumus par apstrādātāju vai apakšapstrādātāju izmantošanu un noteikumus par tālāku nosūtīšanu,
 - ar pārskatatbildības principu saistītie pasākumi, kas jāīsteno saskaņā ar kodeksu,
 - atbilstošas pārvaldības iedibināšana, izmantojot datu aizsardzības speciālistus vai citus privātuma jomas darbiniekus, kas atbild par to datu aizsardzības pienākumu ievērošanu, kuri izriet no kodeksa,
 - piemērotas apmācības programmas par pienākumiem, kuri izriet no kodeksa, pastāvēšana,
 - tādas datu aizsardzības revīzijas (ko veic vai nu iekšēji, vai ārēji revidenti) vai cita tāda iekšēja mehānisma pastāvēšana, ar kuru pārrauga kodeksa ievērošanu neatkarīgi no uzraudzības, kas jāveic pārraudzības struktūrai attiecībā uz šo kodeksu tāpat kā attiecībā uz jebkuru citu rīcības kodeksu; atšķirībā no datu aizsardzības revīzijas programmas, kuras mērķis ir nodrošināt un pierādīt atbilstību kodeksam, pārraudzības struktūras veiktās revīzijas mērķis ir novērtēt, vai pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs piedalīties kodeksā, vai pēc kļūšanas par dalībnieku tas joprojām atbilst dalības prasībām un vai ir vajadzīgas sankcijas, ja ir noticis pārkāpums,
 - pārredzamības pasākumi, ieskaitot vienkāršu piekļuvi, attiecībā uz kodeksa izmantošanu, īpaši attiecībā uz ieinteresēto trešo personu tiesībām,
 - datu subjekta tiesību paredzēšana attiecībā uz piekļuvi datiem, to labošanu, dzēšanu, to apstrādes ierobežošanu, paziņošanu par datu labošanu vai dzēšanu, vai apstrādes ierobežošanu, iebilšanu pret apstrādi, kā arī nebūšanu tādu lēmumu subjektam, kura pamatā ir tikai automatizēta apstrāde, tostarp profilēšana, atbilstoši tiesībām, kas paredzētas VDAR 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 21. un 22. pantā,
 - ieinteresētās trešās personas tiesību radišana datu subjektiem, lai tie varētu panākt kodeksa noteikumu izpildi kā ieinteresētās trešās personas (arī paredzēšana, ka datu subjekti var iesniegt sūdzību kompetentajā UI un EEZ tiesās),
 - tāda atbilstoša procesa pastāvēšana, kas paredzēts sūdzību par datu aizsardzības noteikumu pārkāpumiem izskatīšanai un ko uztur pārraudzības struktūra, un ko nepieciešamības gadījumā var papildināt ar iekšēju kodeksa dalībnieka procedūru sūdzību izskatīšanai,

¹⁰ Tiesas (virspalāta) 2020. gada 16. jūlija spriedums *Data Protection Commissioner/Facebook Ireland Limited un Maximillian Schrems*.

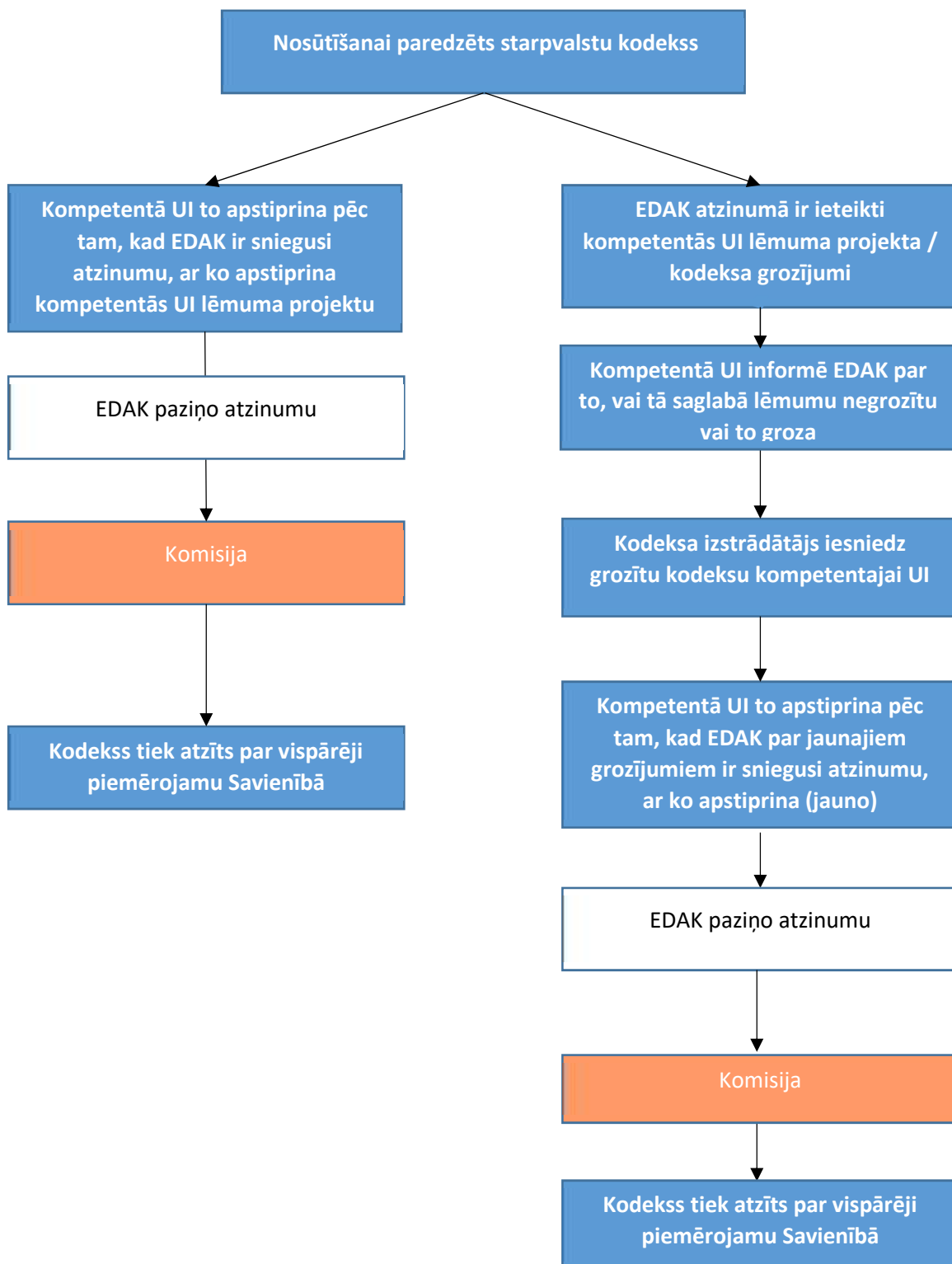
- garantija, ka brīdī, kad trešās valsts pārzinis/apstrādātājs pievienojas kodeksam, tam nav nekādu iemeslu uzskatīt, ka tiesību akti, kas piemērojami personas datu apstrādei trešajā valstī, uz kuru tiek nosūtīti dati, liedz tam izpildīt kodeksā noteiktos tā pienākumus un vajadzības gadījumā kopā ar datu nosūtītāju ieviest papildu pasākumus¹¹, ar kuriem nodrošina EEZ tiesību aktos prasīto aizsardzības līmeni¹². Papildus tam, to darbību apraksts, kas veicamas (ieskaitot paziņošanu datu nosūtītājam EEZ un atbilstošu papildu pasākumu īstenošanu), ja trešās valsts pārzinis/apstrādātājs pēc pievienošanās kodeksam uzzina, ka kādi trešās valsts tiesību akti liedz kodeksa dalībniekam ievērot saistības, kuras tas uzņēmis kodeksa ietvaros, un to pasākumu apraksts, kas veicami, ja trešās valsts valdība pieprasa piekļuvi,
 - mehānismi, ko piemēro tad, ja kodeksā tiek veiktas kādas izmaiņas,
 - sekas, kas rodas, dalībniekam izstājoties no kodeksa,
 - kodeksa dalībnieka un pārraudzības struktūras apņemšanās sadarboties ar EEZ uzraudzības iestādēm,
 - kodeksa dalībnieka apņemšanās piekrist pakļauties EEZ uzraudzības iestāžu jurisdikcijai jebkurā procedūrā, kuras mērķis ir nodrošināt atbilstību rīcības kodeksam, un EEZ tiesu jurisdikcijai,
 - nosūtīšanai paredzēta kodeksa pārraudzības struktūras atlases kritēriji, kas jāizpilda, lai pierādītu, ka pārraudzības struktūra ir pietiekami lietpratīga, lai efektīvi veiktu savus uzdevumus saistībā ar šādu kodeksu, kas paredzēts datu nosūtīšanai.
37. Katrā ziņā jāņem vērā, ka šie elementi nodrošina minimālās garantijas, kuras var būt jāpapildina ar vēl citām saistībām un pasākumiem atkarībā no attiecīgās nosūtīšanas, ko paredzēts veikt saskaņā ar rīcības kodeksu.
38. EDAK izvērtēs šo pamatnostādņu darbību, ņemot vērā to praktiskajā piemērošanā gūto pieredzi, un sniegs papildu norādījumus, lai precizētu, kā piemērojami iepriekš uzskaitītie elementi.

¹¹ Eiropas Datu aizsardzības kolēģija ir publicējusi leteikumus pasākumiem, kas papildina nosūtīšanas instrumentus nolūkā nodrošināt atbilstību ES personas datu aizsardzības līmenim, kuri var palīdzēt veikt novērtējumu attiecībā uz trešo valsti un noteikt atbilstošus papildu pasākumus.

¹² Tas ir balstīts uz pieņēmumu, ka tiesību akti un prakse, kas atbilst pamattiesību un pamatbrīvību būtībai un nepārsniedz to, kas demokrātiskā sabiedrībā ir nepieciešams un samērīgs, lai sasniegtu kādu no Regulas (ES) 2016/679 23. panta 1. punktā uzskaitītajiem mērķiem, nav pretrunā garantijām, kas norādītas nosūtīšanai paredzētajā rīcības kodeksā.

1. PIELIKUMS. NOSŪTĪŠANAI PAREDZĒTA RĪCĪBAS KODEKSA PIEŅEMŠANAS PLŪSMAS DIAGRAMMA

a. Nosūtīšanai paredzēta starpvalstu kodeksa pieņemšana

b. Grozījumi starpvalstu kodeksā, kas izmantojams par nosūtīšanai paredzētu kodeksu

